

Arkivsaknr 19/01366-1
Saksbehandler Bi Haavind

Saksgang
Kultur, idretts- og friluftsutvalget
Formannskapet
Kommunestyret

Møtedato
27.11.2019
03.12.2019
11.12.2019

Samisk hus i Tromsø

Innstilling til vedtak:

1. Prosjektbeskrivelsen *Samisk hus i Tromsø* utarbeidet av arbeidsgruppe med deltakere fra samiske organisasjoner og Gåisi giellaguovddas/språksenter tas til orientering.
2. Tromsø kommune vil med utgangspunkt i prosjektbeskrivelsen gå i dialog med Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune om muligheten for å etablere et samisk hus i Tromsø.

Britt Elin Steinveg
Kommunedirektør

Kari Henriksen
Avdelingsdirektør for oppvekst, utdanning og kultur

Hva saken gjelder

I *Handlings- og økonomiplan 2019 - 2022* ble det i behandlingen 26. september 2018 fattet følgende vedtak:

«Samisk hus

Kommunestyret stiller seg svært positiv til den pågående prosessen med å få etablert et samisk hus, og vil be om en politisk sak så snart prosessen er ferdig.»

En arbeidsgruppe bestående av representanter for samiske organisasjoner og Gáisi giellaguovddáš/språksenter ble nedsatt på et åpent møte i 2018. Arbeidsgruppa har utarbeidet et forslag om å starte opp et samisk hus i mindre omfang i midlertidige/leide lokaler som et utviklingsprosjekt. Utviklingsprosjektet utgjør fase I, og legger grunnlag for fase II: Å etablere et samisk hus som et regionalt og internasjonalt urfolks- og kultursenter for Tromsø og for Nordkalotten.

Kommunedirektøren legger her fram arbeidsgruppas prosjektbeskrivelse til orientering. På bakgrunn av denne foreslås det å invitere Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune til dialog om muligheten for etablering og samfinansiering av et samisk hus i Tromsø.

Saksutredning

Bakgrunn

Ideen om et samisk hus i Tromsø har en lang historie, og ble vedtatt som et tiltak allerede i 1996 da kommunestyret behandlet *Handlingsplan for samisk kultur og næring*. Samisk hus har vært drøftet i samiske miljøer i Tromsø flere ganger siden, men utan at det har vært tilstrekkelig grunnlag for finansiering og realisering.

I samarbeidsavtalen mellom Tromsø kommune og Sametinget fra 2013 heter det

«Artikkel 14 Samisk møteplass i Tromsø

Partene vil legge forholdene til rette for etablering av en permanent samisk møteplass i Tromsø by. Partene kommer i dialog om fremtidig eier- og styringsform av samisk møteplass.

Partene er enige om at intensjonen med den samiske møteplassen er å synliggjøre, tilgjengeliggjøre og bidra til en fortsatt og utvidet bruk og utvikling av samisk kultur og samfunn.

Møteplassen skal utgjøre en samisk ressurs i Tromsø og samle de samiske aktivitetene og tjenestene i byen.

Sametinget og Tromsø kommune oppretter en økonomisk fordelingsnøkkel for driftskostnadene, der Sametinget har det økonomiske hovedansvaret for drift.»

Samarbeidsavtalen med Sametinget er under revidering i 2019, og et punkt om samisk hus vil bli da bli vurdert i den nye avtalen.

I tilsvarende samarbeidsavtale mellom Troms fylkeskommune og Sametinget slås det fast i artikkel 9 at «partene ser behovet for en utvikling av et urfolkshus i Tromsø».

I Tromsøs kulturplan framheves hvordan samisk historie, språk, kunst og kultur er en sentral og viktig del av det kulturelle mangfoldet som styrker Tromsø som kulturelt senter i arktiske områder. I kulturplanens handlingsprogram heter det at Tromsø kommune skal «styrke Tromsø som urfolksby og gjøre byen til et aktivt senter for samisk språk, kunst og kultur.»

De inngåtte samarbeidsavtalene mellom Sametinget og Tromsø kommune og Troms fylkeskommune og kulturplanens føringer legger grunnlaget for at partene kan gå i dialog og vurdere mulighetene om samfinansiering for å realisere planene om Samisk hus med en urfolksdimensjon.

Samisk hus – forslag fra arbeidsgruppa 2018-19

I 2018 inviterte samiske organisasjoner og Gáisi giellaguovddáš/språksenter til et åpent møte om muligheten for å samarbeide om å etablere et samisk hus. Det ble da nedsatt en arbeidsgruppe bestående av representanter fra Romsa Sami Searvi, Husflidslaget i Lakselvbukt/Ulsfjord, den samiske studentforeninga i Tromsø og Gáisi språksenter. Arbeidsgruppas mandat var å avklare muligheten for å realisere et samisk hus i Tromsø på relativt kort sikt, og med forankring i det samiske miljøet.

Arbeidsgruppa har sett på ulike lokaliteter og hatt flere møter med aktuelle samarbeidspartnere. De leverte en prosjektbeskrivelse våren 2019 med følgende visjon og mål:

Visjon: Skape et samisk møtested i Tromsø som utvikler og ivareta regionens samiske kultur.

Mål:

- Ha et møtested for Tromsøs samiske befolkning.
- Lage et regionsenter som utvikler og tar vare på, og utvikler den samiske kulturen i området.
- Synliggjøre den samiske kulturen i Tromsø for barn, unge, befolkningen og tilreisende.

Prosjektbeskrivelsen følger saken som vedlegg. De er kommet fram til at prosjektet Samisk hus må gjennomføres i to faser:

- **Fase I** - en rask realisering av samisk hus og møteplass i mindre omfang basert på lokalisering av et samarbeid med samiske organisasjoner i sentrumsnære leide lokaler. Fase I skal også være en utviklingsfase med sikte på å få med flere aktører og et bredere innhold.
- **Fase II** - et mulig nybygg i sambruk med flere aktører og med flere aktiviteter og tilbud; videreutvikle samisk hus til et urfolkssenter.

Arbeidsgruppa skriver om betydningen av et samisk hus:

«Denne realiseringa vil bety svært mye for hele byen, regionen og ikke minst for den samiske befolkningen, som endelig får egnede lokaler og et naturlig samlingspunkt, som vil bli et moderne ansikt utad for samisk kultur, språk og identitet. Et sted hvor den

samiske kulturen ivaretas og rendyrkes, og som også, på egne premisser, vil komme øvrig befolkning og tilreisende til gode.

Samisk hus i Tromsø vil bli en viktig fremtidig institusjon og et regionalt senter for samisk språk, identitet, formidling, et sted hvor det, kan bli mulig via kurs mm å tilegne seg tradisjonell kunnskap og dermed revitalisere samisk kultur og språk i områder hvor den finnes, men ikke står så sterkt.

Når man ser hvilke ringvirkninger eksempelvis Samisk hus i Oslo har hatt både for den samiske befolkningen og samfunnet for øvrig, er det er all grunn til å være optimistisk til realiseringen av samisk hus i Tromsø, i forhold til å styrke den samiske synligheten i byen.

Den samiske dimensjonen i Tromsø i dag er synlig, med bl.a. Gáisi giellaguovddas sine aktiviteter i form av kurs, tilbud til samiske barn og formidling av samisk kultur. Under samisk uke, blir det samiske svært synlig i bybildet i Tromsø, både lassokasting, reinkappkjøring, lunch-konserter og samisk marked. Realiseringen av Samisk hus vil styrke synligheten i bybildet ytterligere.»

Fase I – oppstart av en samisk møteplass og utviklingsprosjekt

Arbeidsgruppa forslår å leie lokaler som skal romme Gáisi språksenter, samiske organisasjoner, samt være en møteplass, kurs og aktivitetssenter og scene/utstillingssted for samiske aktiviteter og arrangementer. Med en slik kjerne som utgangspunkt ønsker en å utvikle det som kan ble et mer innholdsrikt samisk hus og urfolks- og kultursenter.

Lokalene bør etter arbeidsgruppas forslag romme følgende:

- Lokaler til språkkurs, duodji og andre kurs i regi av Gáisi, samiske organisasjoner og andre.
- Kontorer og møterom; Gáisi og organisasjoner
- Kafé og kjøkken
- Scene for musikk, utstillingslokaler, enkelt bibliotek mv.

Dette utgjør ca. 500 – 700 kvm. Det vises det til den vedlagte prosjektbeskrivelsen s. 4 – 5 for en utdypende beskrivelse av rommene.

Gáisi språksenter holder i dag til på Skansen i tillegg til lokalene i Lakselvbukt. Andre etasje i Skansen er også kontor for Nordlysfestivalen og Tromsø jazzklubb. Første etasje brukes til språkkurs, møter mv, og leies ut til festivaler og andre. Skansen er Tromsøs tusenårssted¹ og festivalsenter. Gáisi har i dag to faste stillinger, og de har flere prosjekter og et bredt samarbeid og mange aktiviteter med utgangspunkt i Tromsø by og i Lakselvbukt.

Lokalene på Skansen har begrensede bruksmuligheter, og dekker ikke behovene for dagens aktiviteter for Gáisi, og de egner seg ikke til å kunne bli en møteplass og aktivitetshus for samiske miljøer i Tromsø. Lokalene brukes bl.a. til språkkurs, enkle duodjikurs, møter, aktiviteter og arrangementer under samisk uke og resten av året i samarbeid med festivaler, kulturarrangører og organisasjoner. Gáisi har i hovedsak behov for samme type lokaler som beskrevet for et samisk hus ovenfor. Et samisk hus åpner for flere aktører, større miljøer, sambruk av lokaler og mer aktivitet og samarbeid.

---

¹ Alle kommuner i Norge pekte ut et offisielt tusenårssted i forbindelse med overgangen til nytt årtusen, og Skansen ble utpekt av Tromsø kommunestyre som vårt tusenårssted.

Det er en rekke samiske organisasjoner i Tromsø/Troms som vil være aktuelle brukere og mulige leietakere av et samisk hus. Arktisk råds urfolkssekretariat er en av disse. Samiske kunstnere, artister og kulturarbeidere vil være en viktig målgruppe og samarbeidsaktører, det samme gjelder Tromsøs festivaler, arrangementer som ønsker å ta i bruk samisk hus som en arena.

Arbeidsgruppa foreslår at Tromsø kommune søker Sametinget, fylkeskommunen og evt. private fond om midler til å starte opp og etablere et samisk hus/møteplass og et utviklingsprosjekt så snart som mulig i leide lokaler. Gjennom samarbeid og nettverk vil en over tid utvikle aktiviteter og innhold, denne delen av arbeidet defineres som et utviklingsprosjekt med sikte på å etablere et mer omfattende samisk hus og urfolkssenter; omtales som fase II. Det kan gjerne ligge i tilknytning til annet kulturhus eller liknende i Tromsø sentrum med mulighet for sambruk av lokaler.

Konklusjon

Arbeidsgruppas forslag om å etablere et samisk hus i Tromsø i rimelig nær framtid, er forankret i flere politiske vedtak i Tromsø kommune; først og fremst samarbeidsavtalen med Sametinget. Det er ikke innarbeidet midler til dette formålet i HØP 2020-23.

Arbeidsgruppa foreslår i første omgang å leie lokaler på ca. 500 kvm for å komme raskt i gang, og at en over tid utvikler et samisk hus som også kan være et urfolkssenter. Budsjettet som er foreslått for fase 1 er på 1,2 mill. kr. Dette beløpet synes lite dersom det skal dekke både leieutgifter, drift- og utviklingsmidler. Kostnadene vil nok være nærmere det dobbelte, dvs. ca. 2,5 mill. kr.

Kommunedirektøren vil anbefale at Tromsø kommune inviterer Sametinget og Troms og Finnmark fylkeskommune til et møte der en drøfter muligheten til å samfinansiere og etablere et samisk hus i Tromsø, i første omgang i leide eller midlertidige lokaler. Det åpner også for å søke andre kilder om midler til etablering og utvikling. Resultatet av slike forhandlinger vil bli framlagt i en senere sak til kommunestyret.

Vedtakskompetanse

Kommunestyret

Vedlegg

Prosjektbeskrivelse samisk hus i Tromsø